

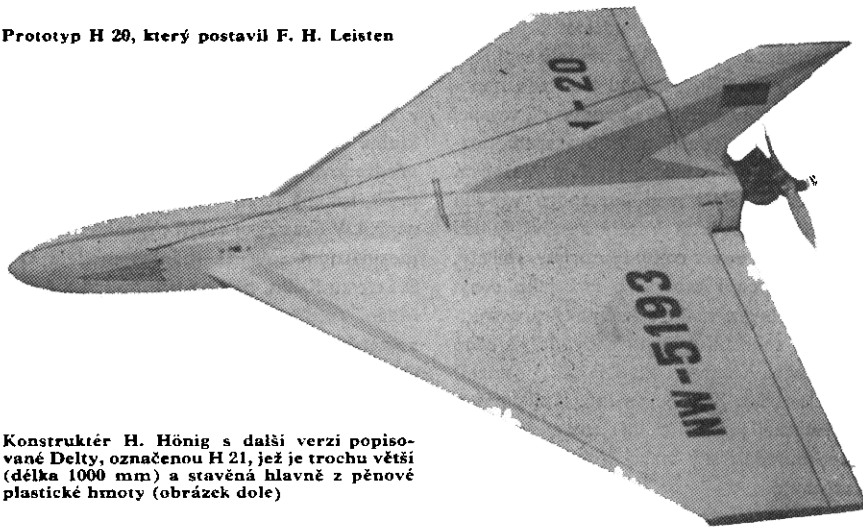
POSTAVÍTE SI RADIEM

Zpracoval Radoslav ČÍZEK

Odvážil jsem se této otázky i s tím rizikem, že se třeba „tátovi“ Hanouskovi z Prahy udělá nanic a příšerně zakvílí, proč se jako neřídí radiem třeba také nilský krokodíl. Dovolují si to proto, že jsem s ním bez výhrady zajedno v tom, že těžiště a puls modelářského života u nás je a ještě dlouho zůstane u modelářů polykajících kilometry v běhu za volnými modely.

Přesto však se domnívám, že neuškodí pootočit trochu dveře kuchyně Hanse Höniga a F. H. Leistena z Breiwingu v NSR, kteří se úspěšně zabývají stavbou radiem řízených modelů typu Delta. Od zrodu modelu H 20, který se stal základem vývoje řady úspěšných typů, uplynuly již 2 roky. I poslední typy této řady si zachovaly původní charakteristické znaky. Laskavostí redakce časopisu „Modell“ a obou modelářů byly nám poskytnuty technické podklady, stavební zajímavosti a zkušenosti z létání s R/C Deltou H 20.

Prototyp H 20, který postavil F. H. Leisten

Konstruktér H. Höning s další verzí popisované Deltou, označenou H 21, jež je trochu větší (délka 1000 mm) a stavěná hlavně z pěnové plastické hmoty (obrázek dole)

Model H 20 je postaven jako kompaktní celek. Robustní stavba zaručuje naprostou tuhost konstrukce, která je podmínkou k tomu, aby model dobře létal.

Základem je jednoduchý hranatý trup, slepený z 3mm balsových bočnic. K nim se přilepí nejdříve rám křídla. Je to přední stabilizační prkénko z 5mm balsy, široká odtoková lišta a žebra. Je výhodné nejdříve vyříznout všechny díly (viz fotografie). O co déle trvá příprava, o to rychleji jde montáž.

Nejlépe je sestavit celý model na desce s použitím podložek ze špalíčků o výšce o málo větší, než je polovina tloušťky největšího žebra.

Po osazení a zalepení nosníku a náběžné lišty se potahuje balsou nosová i odtoková část křídla, jak je to nakresleno na levé polovině křídla. Žebra se zesílí do obrysu profilu balsovými pásky 10 x 1,5 mm. Předtím je nutné ovšem přilepít výškové kormidlo ohebnou nylonovou páskou.

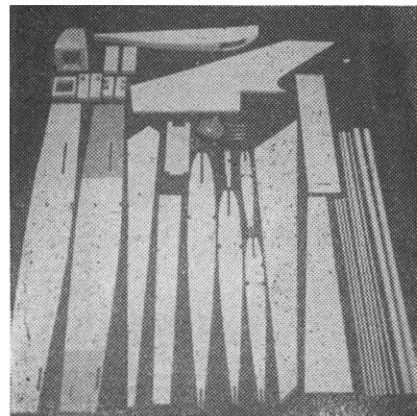
Nos trupu z 5mm překližky (s vybráním pro akumulátory) je oboustranně zesílen balsovými bloky. Vnitřek trupu je v přední části zesílen na bocích výkličky z 1mm překližky. Trup má pouze 3 přepážky. Na zadní, kterou procházejí 2 bukové hranoly, je upevněn motor Enya 2,5 cm³ v tlačném uspořádání, s vrtulí o $\varnothing$ 200/150. Plechová nádrž je za motorovou přepážkou mezi nosníky motoru, detail je zřejmý z řezu. Podél nádrže procházejí od serva táhla řízení. Není bez zajímavosti, že první model má po více než 200 obřízých letech ještě původní papírový potah.

Radiové vybavení. Přijímač Grundig je

čtyřkanálový. Pohyby kormidel obstarávají 2 serva Bellamatic, z nichž přední je uchyceno v trupu a táhlem posunuje rám druhého serva dopředu a dozadu.

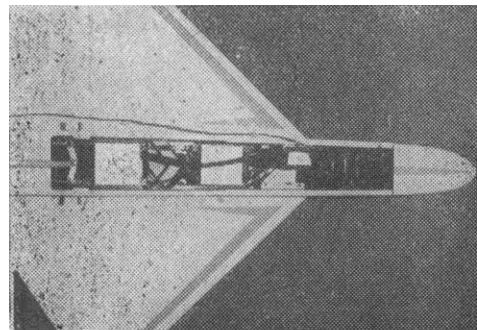

Tímto pohybem je ovládána výškovka. Zadní (kluzně upevněné) servo je opatřeno dvěma táhly, jejichž konce jsou zavěšeny do kormidel. Tímto servem je výškovka ovšem ovládána jako křídélka, tj. střídavě levá polovina nahoru, pravá dolů a obráceně. Lze tedy směrové řízení současně ovlivňovat nastavením polohy výškovky.

▲ Hlavní díly modelu H 20 před montáží

Radiové vybavení Deltu H 20: čtyřkanálová aparatura Varioton, serva „Engel Ruderschinnen“

Seřízení modelu H 20 není příliš obtížné, je však nezbytné dodržet přesně polohu těžiště. Té odpovídá nastavení výškovky o +2 až +3° vzhůru, které vyrovnává současně mírný klonový moment tahu motoru.

Důležitá je vzletová váha. Bylo vyzkoušeno, že u Deltu H 20 může činit nejvíce 1300 g. Větší váha dělá potíže při startu, kdy model špatně stoupá a ještě větší potíže jsou při přistání, kdy je příliš rychlý.

Startuje se z ruky rozběhem asi 10 m a model se vypouští vzhůru pod úhlem 15 až 20°. K nabrání potřebné výšky je nejvýhodnější stoupavý let ve spirále. Na obraty modelu je třeba si postupně zvykat soustavným tréninkem zatáček křídélky. K osvojení si přistávacího manévru se doporučuje létat tak, aby závěr motorového letu byl blíže k vyslači pro lepší a snazší rozpočet na přistání, protože při přechodu do kluzu je nutno pracovat s výškovkou velmi jemně. Jinak dochází snadno k přetažení a pochopitelně k ztrátě rychlosti a pádům.

Mimo dvojici Höning - Leisten létají v Breiwingu ještě další 4 Deltu. Také model H 20 má již pokračování - zlepšené verze H 21 a H 24 dokáží stejně jako původní typ kromě přemetů i výkřut vlevo, vpravo a kubánskou osmu.